

4 strani ob ponedeljkih in dnevih po prazniku
6 strani ob delavnikih
8 strani ob nedeljah

za
12 dinarjev
na mesec
nudi »GLAS NARODA«

Mesečna naročnina
12 Din, za inozemstvo 20 Din. Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ul. 23.
Tel.: 2566, int. 5069

GLAS NARODA

Uprava: Gajeva 1.
Telefon 3855. - Ček. račun: Ljubljana št. 14.614. Oglasi po ceniku. Pri večkratnih objavah popust

Današnja številka vsebuje:

Kaj sedaj?

Statuti Jugoslovanske radikalne zajednice

Božena Zirekelbach se je smrtno nevarno ponesrečila

Stavka zdravnikov-volonterjev

Požar pri Cekinovem gradu

Naše združništvo o kmetijskih dolgovih

Št. 111 Izhaja vsak dan

V Ljubljani v torek, dne 20. avgusta 1935

Rokopisov ne vračamo Leto I

Kaj sedaj?

Pariška pogajanja treh niso uspela. Uradni komunique, ki je izšel v nedeljo, sicer ne govori o »prekinitvi« razgovorov, marveč samo o njih »odgoditvi«, češ da se bodo pogajanja vodila še naprej, a ne več na skupni konferenci, ker zanjo ni »osnove«, temveč le po — diplomatski poti. Vendar si navzlic tej nadvse previdni stilizaciji uradnega komunikeja nihče ne prikriva popolnega neuspeha »razgovorov v treh«, kakor so evfemistično nazivali pariške razgovore v diplomatskih krogih, dasi ni bila nobena tajnost, da so se v bistvu izživljali le v skrajnih naporih Francije in Anglije, zlasti Francije, da bi ob tri četrt na dvanast prišlo do še znosljivega kompromisa, ki bi vsaj začasno odložil nevarnost vojne.

Ni bilo brez pomena, da so velesile dolečile za sedež razgovorov baš Pariz, saj je bila Francija — po svoji dvojni povezanosti z Italijo in Anglijo — kot nalašč poklicana, da zaigra vlogo resničnega posredovalca med Italijo in Anglijo, t. j. med sedanjima glavnima protagonistoma abesinskega spora.

Francija je imela na morebitnem kompromisnem uspehu dvojni interes, saj je šlo v veliki meri tudi za njen prestiž. V prvi vrsti si je hotela zagotoviti kontinuiteto prijateljstva z Italijo, od katerega si prav sedaj obeta obilnih sadov v ureditvi srednjeevropskega vprašanja in s tem indirektno konkretnih uspehov tudi v zaščiti nemške nevarnosti, ki nenehoma visi nad glavami francoskih diplomatov. Prijateljstvo z Anglijo pa ji je v sedanjih negotovostih evropske situacije prav tako nadvse potrebno. Dovolj razlogov za presojo izredne delikatnosti njene posredovalne misije! Da je bila Italija spriča te delikatne pozicije Francije močnejši partner, je na dlani.

Francoske posredovalne težave je končno v nemali meri povečalo stališče Anglije, ki se je zaradi svojih znanih interesov v Abesiniji krčevito oprijela pakta DN in s tem prestižnega problema ženevske institucije same. Na zadnjem ženevskem zasedanju je Anglija pristala na posebno konferenco velesil le pod pogojem, da je bil za primer neuspeha teh in kakršnihkoli drugih posebnih razgovorov o sporu med Italijo in Abesinijo že vnaprej določen dan novega sestanka sveta DN, ki naj ponovno pretrese ves konflikt in se ne omeji več samo na nedolžni ualualski incident.

Že sama ta možnost novega sestanka, ki je formalno podana v drugi resoluciji sveta DN, predstavlja za Francijo — z ozirom na njeno dvojno prijateljstvo in vso njeno dosedanje tradicionalno politiko podpiranja ženevske institucije — novo opasnost. Sestanek 4. septembra t. l. ne bo namreč »odločeval« le o sporu med spornima strankama, marveč bo verjetno postavil na odločilno tehnično tudi stališče nekaterih evropskih držav do DN. V prvi vrsti seveda stališče Francije same, ki ne bo več mogla v popolni negotovosti kolebat med svojimi tradicionalnimi principi in novimi orientacijami. Odločiti se bo morala ali za brezpogojno podpiranje Italije, ali za brezpogojno aplikacijo ženevskih principov tudi v tem sporu. K prvi orientaciji jo bo silila zveza z Italijo, k drugi pa zavestno Italijo; posebno pa njen zunanje-politični prestiž, ki zahteva ravno zunanje-politično linijo v smislu njenih dosedanjih mednarodnih naporov za absolutno zagotovitev miru.

Zdi se, da se je Francija že tekom pariških razgovorov v precejšnji meri približala angleški koncepciji. Le tako si moremo dejansko razlagati popolni neuspeh prekinjenih pogajanj, zlasti pa absolutno rezerviranost in nepopustljivost italijanske delegacije. Simptomatična je s te strani tudi vidna preorientacija v pisanju francoskih listov, ki jih nespravljivo italijansko stališče ni zadovoljilo in se zato za Italijo ne ogrevajo več v oni meri kakor je bilo to opaziti še ob priliki zadnjega zasedanja DN. Francoski listi, ki so bili še do pred kratkim pretirano optimistični, kažejo zdaj že resno skrb glede morebitnih novih pogajanj, ki jim že vnaprej

Rosenberg podaja roko vsem, „ki so dobre volje“

Berlin, 19. avgusta. AA. Iz Heiligen Stadta poročajo, da je imel včeraj šef zunanje-političnega urada narodno-socialistične stranke Alfred Rosenberg govor pred množico 30.000 ljudi. Rosenberg je predvsem dejal, da so se narodni socialisti po zmagi, izvojevanju leta 1933, ponasili vihteško proti svojim nasprotnikom. Nemška revolucija se je celo proti židom poslužila najhujših ukrepov. Toda čedalje bolj opazamo, da se včerajšnji nasprotniki narodnega socializma trudijo, da bi skrivaj obnovili skupno fronto, proti čemur so se narodni socialisti borili 14 let. Agitacija v tem smislu se občuti posebno po sklenitvi angleško-nemškega pomorskega dogovora. Židovsko bojkotno gibanje spet narašča. Glede na današnje boje, je nadaljeval Rosenberg, ki jih vnovič spravlja na dan svetovni boljševizem Židov in voditelj centruma, mislim, da je čas razmišljati o tem, ali morda ni potrebno v interesu zgodovinske resnice ustanoviti preiskovalnega sodišča, ki bo dognalo na podlagi sodelovanja med centrom in marksizmom leta 1918 in na podlagi aktov, vse tisto, kar smo mi preživeli in ki bo jasneje razsvetlilo delovanje voditeljev centra v dobi separatizma.

Rosenberg je nato govoril o načelu svobode vesti in izjavil, da sedanjí tok ni kriv, da je prišlo do konfesionalne razcepljenosti. Nacionalno-socialistična stranka noče in ne misli sodelovati v veliki dogmatski borbi, ker že po svojem programu spoštuje vsako iskreno versko izpovedovanje. Ravno s tem, da stranka v tem vprašanju ne more priznati nikakega monopola katerekoli konfesije, je nacionalni socializem uničil komunizem. Nova nemška država je razgnala združenje brezbožcev in prav tako obvladala svobodno zidarstvo in ga za zmerom onemogočila. Tako je nacionalni socializem uspel in izvršil stvari, ki jih nikoli niso mogle izvršiti vse cerkve in vse vere. Razen tega je narodni socializem ustanovil svobodo verske vzgoje in dal pouku popolno zaščito. Zdi se pa, da je ravno to pripravilo nekatere cerkvene kroge do tega, da zdaj mislijo, da se jim ni treba bati narodnega socializma in da je narodni socializem pozabil, kaj se je prej dogajalo v Nemčiji.

Rosenberg je nato prešel na vprašanje zaščite zdrave krvi in rekel: Če je priroda po naukih cerkve samo ustvarjena od Boga, nastaja sama po sebi dolžnost, da moramo to zdravo in čvrsto prirodo obvarovati. V vprašanju zakona o zaščiti nasleđstva in naraščaja ne more biti nikakih kompromisov; s tem naj vsi računajo.

Na koncu je Rosenberg dejal: Naše stotletje bo v interesu zagotovitve življenjskih temeljev nemškega naroda prešlo na dnevi red preko protestov preteklosti. Mi tega ne govorimo zato, da bi razvneli nove boje, temveč zato, da poudarimo svoje nazore in vsem podamo roko, ki so dobre volje.

Po pariškem neuspehu

Priprave za sestanek v Ženevi

Francija za „ženevsko osnovo“?

Pariz, 19. avgusta. r. V poučenih francoskih krogih so sredi izjavljali, da ne gre smatrati odgoditve konference treh kot končni zaključek razgovorov, ki so se vršili v Parizu za mirno ureditev italijansko-abesinskega spora. Ta konferenca je bila prav za prav dopolnilen postopek v okviru DN za olajšanje ureditve spora. V pooblaščenih francoskih krogih izjavljajo, da je glede DN francosko stališče neizpremenjeno. V načelih samih, ki vodijo francosko politiko, je, da se francosko stališče približuje stališču Velike Britanije na ženevski osnovi, prijateljstvo Francije z Italijo pa je narekovalo že velikanska prizadevanja za mirno likvidacijo spora. Francoska delegacija bo to prizadevanje nadaljevala, dokler bi se popolnoma ne izčrpalo.

Izredna seja angleške vlade

London, 19. avgusta. AA. Več današnjih jutranjnikov, med njimi tudi »Daily Mail« in »Daily Express« napovedujejo, da se bo zaradi neuspeha pariškega sestanka med zastopniki treh zapadnih velesil britanska vlada še danes sestala na nujno izredno sejo. Listi poudarjajo, da je imel minister Eden včeraj dolge telefonske razgovore s predsednikom vlade Baldwinom, ki se mudi v Aix-les-Bainsu, in z zunanjim ministrom Samuelom Hoarom, ki je čez nedeljo odšel v Norfolk. Listi pišejo, da bo vlada na svoji izredni seji razpravljala o neuspehu pariških razgovorov in o prepovedi izvoza orožja v Abesinijo.

Pričakujejo, da se bo Eden vrnil drevi z letalom ob 25.45. Zunanji minister Hoare se prav tako vrne drevi iz Norfolk.

Priprave za sestanek DN

Pariz, 19. avgusta. AA. Laval in Eden sta sklenila posvetiti se pripravam za zasedanje sveta DN, ki se bo začelo 4. septembra t. l. Zato

napovedujejo popoln — neuspeh... Značilne so besede, ki jih je napisal včeraj Italijanom zelo naklonjeni »Matine«, ki približa v svojem komentarju: »Če topovi še niso dobili besede, se utesne vendarle kmalu zgoditi, da bodo udušili diplomate.« — Nič manj pesimistične niso napovedi vseh ostalih pariških listov, ki ne morejo več prikriti nejevolje nad poslednjim neuspehom. Poudarjanje načel DN je zdaj tudi v francoskem tisku spet stopilo v ospredje...

Tako vstajajo na mednarodnem obzorju ista prestižna vprašanja, ki jih je spor med Italijo in Abesinijo sprožil že takoj v prvi fazi svojega razvoja. Kakšna in kje bo njih rešitev?

Eden obvešča abesinskega poslanika

Pariz, 19. avgusta. AA. Minister Eden je danes sprejel abesinskega poslanika v Parizu Tekle Havarjate in mu sporočil izid konference treh velesil. Tekle Havarjate je izjavil dopisniku Reuterja tole: Nastop Velike Britanije je bil popolnoma korekten. To je vse, kar morem zdaj izjaviti o negativnem rezultatu konference treh. Zastopal bom Abesinijo na septembrskem zasedanju v Ženevi.

Nesreča polkovnika Adama

Dunaj, 19. avgusta. AA. Polkovnik Adam, glavni komisar za propagando, je včeraj doživel avtomobilsko nesrečo. Ranjen je po obrazu.

Smrti ostanki letalca Posta

Pariz, 19. avgusta. Havas poroča iz Vancouverja: Semkaj je prispelo Crossonovo letalo s smrtnimi ostanki letalca Posta in humorista Roggersa. Letalo bo takoj nadaljevalo vožnjo v Seattle.

Veliki manevri v Ameriki

Newyork, 19. avgusta. AA. Danes se začno največji manevri, kar jih je kdaj imela ameriška vojska v mirnem času. Manevri se bo udeleževalo okoli 55.000 vojakov. Nasprotnika markira tako imenovana železna divizija. Vojaštvo silno trpi zaradi strahovite vročine.

Mussolini vidi njih rešitev samo v — Afriki. Ko so diplomati pospravljali svoje akte v Parizu, je on v Iserni pozval svoje črne srajce v nedvoumnim: »Naprej, da uresničimo — fašistično cesarstvo!« In list »Ottobre« je zapisal: »Zgodovina bo pisala nekoč: Medtem ko je Mussolini pošiljal svoje čete v Afriko, so nekatere pregoreče klepetulje v Parizu sedle za zeleno mizo...«

Kaj tedaj? Nekateri upajo v končni odgovor na zasedanju sveta DN, ki je, kakor znano, napovedano 4. sept. t. l. Drugi pa čakajo samo, da pojenja deževje v Afriki... Verjetno je, da imajo prav — vremenoslovci...

Vreme

v naši državi dne 19. 8. 1935.

K r a j	Barometer	Temperatura		Padavine v m/m
		najnižja	najvišja	
Ljubljana	765.5	11	21.5	0.1
Maribor	764.3	14	22	—
Zagreb	764.7	15	24	—
Beograd	764.4	14	27	—
Sarajevo	766.2	7	25	—
Skopje	765.1	11	28	—
Split	764.2	18	28	—
Kotor	763.9	18	26	—
Rab	763.5	18	24	—

Najvišje temperature veljajo, razen Ljubljane, za prejšnji dan.

Vremenska napoved

Novi Sad. Jasno vreme. Temperatura se bo zvišala. Solnce vzide ob 4.44 in zaide ob 18.48. Dunaj. Polagoma se bo ozračje spet ogrelo. Spremenljivo oblačno, od časa do časa jasno. — Sprva nagnenje k nevihtam.

Ni. kr. Vis. knez-namestnik Pavle je zbolel na vnetju mišic

Stanje je ugodno

Bohinjsko jezero, 19. avgusta. AA. Nj. kr. Vis. knez-namestnik je zbolel za akutnim vnetjem mišic bicepsa leve roke (myositis acuta musculi bicipitis brachii sinistri). Danes so izvršili incizijo obolele mišice. Stanje je ugodno.

Dr. Leon Kojen, dr. Lovrič, dr. S. Močanin.

Bohinjsko jezero, 19. avgusta.

Popust za ptujsko razstavo

Beograd, 19. avgusta. AA. Z odlokom generalne direkcije državnih železnic je dovoljen popust za prevoz razstavne živine na razstavi v Ptuj, ki bo od 28. septembra do 6. oktobra t. l. Pri odhodu je treba plačati voznino po polni tarifi, povratek pa je brezplačen.

Upokojitev

Beograd, 19. avgusta. AA. V imenu Nj. Vel. kralja Petra II. z ukazom kr. namestništva in na predlog ministrskega sveta in zunanjega ministra je upokojen dr. Teobald Vodušek, tajnik ministrstva zunanjih zadev v šesti skupini.

Vsa mesta zasedena

Beograd, 19. avgusta. AA. V državnih in poldržavnih ženskih obrtnih šolah so zasedena vsa mesta strokovnih učiteljev. Zato so zamen vse prošnje za ta mesta, ker jih ne bo mogoče reševati. (Iz ministrstva za trgovino in industrijo.)

Vozne olajšave

Beograd, 19. avgusta. AA. Generalna direkcija državnih železnic je dovolila vožno olajšavo za prevoz suhih smokey in suhega grozdja od Sušaka-pristanišče do Beograda, Novega Sada, Osijeka, glavni kolodvor, Petrovega grada, Vukovara in Zemuna.

Beograd, 19. avgusta. AA. Z odlokom generalne direkcije državnih železnic je dovoljena olajšava za prevoz rezanega cvetja. Podobna olajšava velja tudi za prevoz krme za perutnino in za led, tako da se lahko prevoz vrši tudi s prevozniciami namesto s tovrstnim listom.

Avdijence

Beograd, 19. avgusta b. Minister brez listnice g. Janković je bil sprejet danes pri kraljevskem namestniku dr. Ivo Petroviću.

Povišanje

Beograd, 19. avgusta. Povišan je za gozdarskega svetnika v 5. skupini in šefa gozdarske uprave v Kranjski gori inž. Bogomil Šinkovec, gozdarski svetnik v šesti skupini in šef iste uprave.

Osebnosti iz Beograda

Beograd, 19. avgusta b. Po enomesečni odsotnosti na Bledu se je danes vrnil v Beograd predsednik Narodne skupščine Stevan Čirić.

Beograd, 19. avgusta b. Davi se je vrnil v Beograd minister za vojsko in mornarico g. Peter Živković.

Beograd, 19. avgusta b. Minister za šume in rudnike Ignat Stefanović, se je danes vrnil v Beograd.

Politični utrinki

»Obzor« bere levite dr. Angjelino- viću

V uvodniku o politični situaciji se dotika »Obzor« tudi nove stranke, ki jo ustanavlja po Dalmaciji senator dr. Angjelinović ter pravi:

»Senator dr. Angjelinović hoče ustanoviti novo stranko. Izgubil je torej vsako upanje, da bo oživela JNS, kateri še vedno pripada in katere član glavnega odbora je celo. To ga pa ne moti, da križari po Dalmaciji v spremstvu nekaj stražarjev ter dvojice somišljenikov, poslanec Paštrovića in Maštrovića ter skuša pripraviti teren za ustanovitev nove stranke. Ta nova stranka bi morala zediniti vse integralne Jugoslovane. Jasno je, da hoče imeti dr. Angjelinović neko svojo politično skupino, pa čeprav bi stela le nekoliko sto pristašev, ker brez tega ne more igrati nobene važnejše vloge v našem javnem življenju. Izkušnja pa je pokazala, da so vsi dosedanja poskusi za ustanovitev takšnih strank propadli. Ni uspela niti JNS, pa čeprav je bil za njo Uzunovićev režim. Dr. Angjelinović hoče stranko integralnih Jugoslovana in to opravičuje s tem, da smeje v Jugoslaviji obstojati le takšne stranke, ki bodo na stališču edinstvenega jugoslovanskega naroda in ki se bodo razlikovale edino v gospodarskih in socialnih vprašanjih. On torej hoče vsiliti strankarskemu življenju kalup, pa čeprav je dolgotrajna izkušnja dokazala, da so takšni poskusi brezuspešni.«

Hrvati in Jugoslovanska radikalna zajednica

V beograjskih političnih krogih se trdi, da prijave za novo Jugoslovansko radikalno zajednico ni podpisal noben Hrvat. Nekateri zato pravijo, da treba to vrzel popraviti, ker brez udeležbe Hrvatov ne bi imela nova stranka vsedržavnega značaja. Toda na drugi strani pa se trdi, da radikali sploh ne poskušajo, da bi kdo od Hrvatov podpisal prijavo, ker bi bil potem sporazum HSS otežkočen. Kakor hitro pa bo nova zajednica potrjena in začela delovati kot stranka, bodo radikali delali na to, da pride do sporazuma tudi s HSS.

Nasprotujoče se vesti o prijavi Jug. rad. zajednice

Dočim sporoča »Slovenec«, da bo Jugoslovanska radikalna zajednica prijavljena še ta teden, ker da se že skoraj vsi podpisani zbrani, pa poročajo zagrebški »Novosti«, da je nastalo med radikali gibanje, da se prijave nove stranke odloži. Po mnenju teh radikalov bi prijave stranke v sedanjem trenutku preveč vidno pokazala, da se ustanavlja stranka s pomočjo vlade, kar bi na široke ljudske množice vplivalo neugodno. Treba zato počakati s prijavo, da bo izdan novi društveni in zborovalni zakon, ko se bodo prijave vse nove stranke. Na vsak način treba poskrbeti, da bo narod videl, da se stranka ustanavlja iz naroda samega, ker drugače bi mogla prav tako slabo odrezati, kakor so odrezale skupine, ki sta jih organizirala Uzunovićeva in Jevtićeva vlada. — Beograjska »Pravda« pa zopet poroča, da bo nova zajednica v kratkem prijavljena.

Finalni šahovski turnir

II. kolo

Senzacija drugega kola, igranega v ponedeljek, je bila edina doigrana partija: Sikošek : ing. Preku. Favorit Sikošek je izgubil najprej kmeta ter kmalu potem vsled izredno odločne in krepke igre ing. Preka še živee in partijo. Ta poraz je za Sikoška tem bolj občuten, ker je s to svojo, četudi prvo ničlo lekom turnirja, izgubil skoro že popolnoma šanse na mojstrski naslov, čigar najopasnější kandidat je bil vse do tega poraza.

Vse ostale partije drugega kola so bile prekinjene.

Popoldne so se nadaljevali prekinjene partije iz I. kola. Radomir Savić se je proti Glatveju izpočetka dobro branil. V končnici pa je spregledal figuro, nakar se je po nekoliko potezah vdal. Tudi Šiška je kmalu po nadaljevanju izgubil kvaliteto. Imel je sicer nekaj časa kmeta več, a to ni zadostovalo, da bi se mogel še dolgo zoperstavljati preciznemu Preinfalku. V končnici konja proti stolpu in enakemu številu kmetov se je Šiška vdal. Partija Sikošek : M. Vidmar mlajši je bila vnovič prekinjena v nejasni situaciji. V končnici, v kateri imata oba igralca po 1 skakaču ter Sikošek 4, a Vidmar 5 kmetov, se bo moral Sikošek zelo potruditi, da doseže remis.

Stanje po II. kolu: 1.) Ing. Prek 4 točke (+ 6 točk iz semifinala = 10); 2.) Preinfalk 2 točki (+ 7 točk iz semifinala = 9); 3.) Matvejev 2 točki (+ 6 točk iz semifinala = 8½).

Slede kot 4.) Vidmar 0 (2) (+ 8 točk iz semifinala = 8 točk); 5.) Sikošek 0 (1) (+ 7½ točk iz semifinala = 7½ točk); 6.) Savić 0 (1) (+ 7 točk iz semifinala = 7 točk); 7.) Šiška 0 (1) (+ 6 točk iz semifinala = 6 točk); 8.) Vidmar Čiril 0 (1) (+ 5½ točk iz semifinala = 5½ točk). M. K.

Dr. Grujić poslanik v Londonu

Beograd, 19. avgusta. AA. Dr. Slavko Grujić, pooblaščen minister in izredni poslanik v p., je imenovan za pooblaščenega ministra in izrednega poslanika prve pozajme skupine kraljevskega poslanstva v Londonu.

Statuti Jug. radikalne zajednice

Čl. 1.

Jugoslovanska radikalna zajednica je politična organizacija, ki se ustanovi na podlagi tega programa in teh statutih (pravilnika) in ima svoj sedež v Beogradu. — Stranka je organizirana kot pravna oseba, ki more imeti svoje imetje; ona ima svoj pečat, čigar obliko predpisuje glavni odbor v skladu s temi pravili.

Čl. 2.

Cilj organizacije je, da dela za izvedbo načel, navedenih v njenem programu, in sploh da pospešuje gmetni, umski in nprastveni razvoj naroda.

Čl. 3.

Za dosedo tega cilja bo stranka porabila vsa zakonita moralna in kulturna sredstva. Svoja načela bo širila z izdajanjem listov in knjig, z ustanavljanjem klubov in čitalnic, s prirejanjem javnih shodov in predavanj in izvajala preko svojih zastopnikov v narodni skupščini in v skupščinah in odborih samoupravnih teles.

Čl. 4.

Organi Jugoslovanske radikalne zajednice so: Državna skupščina, glavni odbor, banovinski odbor, banovinske skupščine, sreski odbori in krajevni (občinski) odbori.

Čl. 5.

Državna skupščina se sestane vsako leto novembra na dan, ki ga določi glavni odbor. Če posebne razmere to zahtevajo, lahko glavni odbor odgodi sklicanje državne skupščine, a največ za 12 mesecev. Na državni skupščini imajo pravico udeležbe člani glavnega odbora, člani parlamenta, ki pripadajo Jugoslovanski radikalni zajednici, predsedniki in podpredsedniki banovinskih odborov, predsedniki sreskih odborov. — Državna skupščina je vrhovni organ stranke. Ona rešuje vsa načelna programska vprašanja in njeni sklepi so obvezni za vse članke in organizacije stranke. — Državna skupščina predloži glavnemu odboru poročilo o delovanju preteklo leto tako v političnem pogledu kakor v strankarskem pogledu. — Sklepi državne skupščine so polnodeljavni, če je zanje glasovala večina prisotnih članov.

Čl. 6.

Glavni odbor je vrhovni upravni organ stranke. On stalno vodi vse posle stranke, daje direktive in navodila za vsu politično strankarsko akcijo stranke. — Glavni odbor izdaja organ stranke in imenuje ravnatelja lista. Glavni odbor se sestaja na seje na poziv predsednika ali njegovega namestnika, če je predsednik zadržan, in sicer najmanj enkrat na mesec, po potrebi pa tudi večkrat. Glavni odbor upravlja imetje stranke preko posebnega odbora, ki ga on izvoli in ki se po potrebi sam izpopolni iz članov glavnega odbora.

Čl. 7.

Glavni odbor sestoji iz 75 članov. Med njimi jih državna skupščina izvoli 25, ki tvorijo ožji

glavni odbor, vsi skupaj pa tvorijo širši glavni odbor. — Ostalih 50 članov so predsedniki banovinskih odborov in še po štirje člani iz vsakega banovinskega odbora, ki jih on izbere iz svoje srede, ter predsedniki in štirje člani za mesto Beograd. — Če se izprazni katero mesto od 25 članov, ki jih izbere državna skupščina, se med tem izpopolni s sklepom preostalih članov. — Tekoče strankarske posle odpravlja in vrši ožji glavni odbor. Če gre za kakšno večjo in važnejšo vprašanje, se povabijo člani širšega glavnega odbora. — Ožji glavni odbor more iz svoje srede izbrati potrebno manjše število članov, ki bodo tvorili izvršilni odbor za odpravljanje nujnih zadev.

Čl. 8.

Glavni odbor voli iz svoje srede predsednika in dva podpredsednika, tri tajnike in blagajnika. Število podpredsednikov je po potrebi lahko večje. — Glavni odbor more izdati polnodeljavne sklepe, če je navzočih najmanj 10 članov razen predsednika ali podpredsednika, toda vsi člani morajo biti povabljeni pisмено in o pravem času.

Čl. 9.

Banovinski odbor sestoji iz predsednika in podpredsednika sreskih odborov dotične banovine in iz predsednika in podpredsednika tistih mest, ki volijo posebej poslance. — Banovinski odbor voli iz svoje srede svojega predsednika, podpredsednika, tajnika in blagajnika, ki tvorijo izvršilni banovinski odbor; ta odbor rešuje nujna vprašanja.

Čl. 10.

Banovinski odbor odpravlja vse strankarske posle v dotični banovini in deluje po navodilih in odlokih glavnega odbora. Njegovi sklepi so polnodeljavni, če je na seji navzočih ena četrtina njegovih članov.

Čl. 11.

Banovinska skupščina je posvetovalno telo banovinskega odbora in sestoji a) iz vseh članov banovinskega odbora, b) iz vseh članov narodnega predstništva in samoupravnih banovinskih skupščin, ki so v dotični banovini izvoljeni na programu stranke, c) iz vseh predsednikov krajevnih (občinskih) odborov. — Banovinsko skupščino sklicie in ji predseduje predsednik banovinskega odbora. Banovinska skupščina more zasedati, če je navzočih najmanj ena desetina njenih članov.

Čl. 12.

Sreski odbor sestoji iz vseh predsednikov in podpredsednikov krajevnih (občinskih) odborov v dotičnem srezu. On voli iz svoje srede predsednika, podpredsednika, tajnika in blagajnika. Sreski odbor se briga za vse posle stranke v dotičnem srezu. Pri svojem delovanju se ravna po navodilih, ki jih dobiva od banovinskega odbora ali pa od glavnega odbora v Beogradu.

Na dosmrtno ječo obsojeni — nedolžni?

Senzacionalna razprava v Mariboru — Markucija in Zemljič po 10 letih dokazujeta da sta nedolžna

Maribor, 19. avgusta.

Danes dopoldne se je pričel pred mariborskim okrožnim sodiščem obnovitveni proces v razsodbi okrožnega kot porotnega sodišča, ki je 19. septembra 1926. zaradi umora neznane moškega, katerega razmesarjeno truplo so našli pred 15 leti v Benediškem gozdu, obsodilo posestnika Ivana Markucija iz Drvanje na smrt na vešalih, njegovega brata Jožefa Markucija na dosmrtno ječo, ženo Ivana Markucija Ano Markucijevo na 3 leta težke ječe in posestnika Miho Zemljiča iz Bačkove na dosmrtno ječo. Ana Markucijeva je prestala odmerjeno kazen, oba Markucija in Zemljič pa predsedujejo dosmrtno ječo v mariborski moški kaznilnici.

Deset let že sedijo in po desetih letih se je posrečilo njihovega zagovorniku odvetniku dr. Komavliju zbrati toliko tektnega gradiva, da je apelacijsko sodišče dovolilo obnovo procesa. Po desetih letih bodo pričeli danes dopoldne vsi tri je na dosmrtno ječo obsojeni ponovno dokazovati, da so nedolžni pri umoru neznane, katerega so našli pred 15 leti v Benediškem gozdu, da niso krivi krivi nasilne smrti človeka, katerega identiteto še do danes niso mogli dognati. Za razpravo, kakršnih bolj redko pozna naša justica, je v mestu in na deželi ogromno zanimanje. Pričela se je razprava danes dopoldne v bivši porotni dvorani in bo zaslišanih nad 60 prič, ter bo trajala predvidoma tri dni.

Pred petnajsetimi leti...

V Benediškem gozdu v Slovenskih gorah je 7. septembra 1920. leta našla neka deklica, ko je nabirala gobe moško truplo. Prestrašena je o strahotni najdbi obvestila orožnike in še istega dne je sodna komisija od Sv. Lenarta ugotovila naslednje:

V najhitem potoku blizu gozdne poti je ležalo truplo neznane moškega srednjih let. Očividno je bilo truplo prejelano od drugod in se krvavo dejanje ni odigralo na kraju, kjer je ležalo truplo, ki je bilo oblečeno v staro vojaško avstrijsko suknjo in ozke hlače. Zločinec je svojo žrtve strahovito razmesaril. Petnajst korakov stran je ležal odsekan prst, na glavi pa je imel več smrtnih ran. Prerezan je imel tudi goltanec, na tilniku pa je zevala globoka rana. Poškodbe so bile absolutno smrtno in je zločinec po mnenju komisije pobil svoje žrtve s široko ostro sekuro. Pri mrtvecu je našla komisija v časopisni papir zaviti 11 srebrnih avstrijskih kron, na roki pa je imel prstan z rdečim kamnom. Po ogledu so truplo pokopali na benediškem pokopališču.

Kdo je umorjenec?

Oblasti kljub vsestranskemu prizadevanju še do danes niso mogle ugotoviti, kdo je bil umor-

jenec. Po mnenju sodne komisije je bil boljši človek. Ljudje so govorili, da je bil najbrže trgovec ali pa prekupevalec. Med domačini ga ni nihče poznal. Pojavile so se tudi govorice, da je bil tihotapec. Takrat je namreč tihotapstvo v tistih krajih bujno cvetelo. Tudi po obleki ga ni mogel nihče prepoznati. Vendar pa obleka ni merodajna za ugotovitve, ker je zločinec svojo žrtve morebiti preoblekel, da bi na ta način lažje skril sledove za svojim zločinskim dejanjem. Ker trupla, ko so ga našli, niso fotografirali, najbrže nikdar ne bo mogoče ugotoviti, kdo in kaj je bil človek, ki je tako strašno koncal svoje življenje. Kot priča je pri poznejših obravnavah nastopila neka starejša ženica in trdila, da je podobnega neznane moškega videla hoditi okrog tamkajšnjih kmetov. Tudi je bilo pri obravnavah ugotovljeno po izpovedih številnih prič, da je ležalo truplo v gozdu 24 in še več ur. Ta ugotovitev je silno značilna, ker spreminja datum zločina. Mimo tega pa je sodna komisija ugotovila, da je v noči na 7. septembra 1920. hudo deževalo. Dež je kaj lahko izpral vse krvave madeže in bi bilo tako verjetno, da se je odigral zločin na kraju v gozdu, kjer je omenjena deklica našla truplo.

Trije Markucijevi in Zemljič na zatožni klopi.

Sum je padel na Markucijeve, ki so imeli posestvo v Drvanji in na posestnika Miho Zemljiča iz Bačkove, ki je bil z Markucijevimi v poslovnih zvezah. Zagovarjali so se najprej pred lenarskim okrajnim sodiščem, ki jim pa ni moglo dokazati krivde. Govorice niso ponehale in vsi omenjeni so morali po nekaj letih pred okrožno sodnico v Maribor. Vsi pa so bili tudi v Mariboru oproščeni krivde in kazni za umor neznane.

Jeziki se niso mirovali...

Trije Markucijevi, Ivan, njegova žena Ana ter Ivanov brat Jože in Miha Zemljič so morali na podlagi raznih ljudskih govorice pred poroto. Porotniki mariborskega okrožnega sodišča so na razpravi, ki je trajala tri dni, potrdili skoraj vsa glavna vprašanja s soglasnim adac. Po mnenju sodnikov njihov izrek ni bil nejasen, ne nepopoln in ne sam sebi nasprotujoč, zato so spoznali vse obtožence za krive umora neznane in obsodili Ivana Markucija na smrt na vešalih, njegovega brata Jožefa in posestnika Miho Zemljiča na dosmrtno ječo, Ivanovo ženo Ano Markucijevo pa na tri leta težke ječe. Ivan Markuci je bil pomiloščen na dosmrtno ječo. Kakor pri vseh obravnavah so tudi ves čas v zaporu vsi štirje zatrjevali, da so nedolžni. Bogve, ali jim bo usoda naklonjena in sreča mila, da bodo mogli pri obnovi razprave dokazati svojo nedolžnost. (B).

Čl. 13.

Krajevni (občinski) odbori se ustanove v vseh krajih Jugoslavije, kjer se nahajajo pristaši stranke. Število članov krajevnega (občinskega) odbora določa sam odbor po krajevnih razmerah. — Krajevni odbor izvoli iz svoje srede predsednika, podpredsednika, tajnika in blagajnika. Sklepi krajevnega odbora se zapisujejo v zapisnik. — Krajevni odbori morajo delovati, ko jih potrdi banovinski odbor.

Čl. 14.

V velikih mestih in občinah, kjer je veliko tudi pododbori. — O vseh teh vprašanjih daje navodila glavni odbor in njegovi sklepi so obvezni.

Čl. 15.

Član Jugoslovanske radikalne zajednice more poslati vsak polnoletni državljan Jugoslavije, ki izjavi, da sprejme program stranke in da se bo ravnal po statutih stranke in ki ga sprejme v stranko pristojni krajevni odbor. — Ožji glavni odbor lahko razveljavi sklep o sprejemu posameznega člana v stranko.

Čl. 16.

Iz stranke je lahko izključen vsak član, ki se obnaša nevedno ali ki se izneveri strankinemu programu ali ne izvršuje sklepov strankinih organizacij. Sklep o izključitvi sprejema krajevni odbor, potrjuje pa ga banovinski odbor. Proti sklepu izključitve se izključeni lahko pritoži na glavni odbor, čegar sklepi pa so izvršni. — Glavni odbor lahko izključi nevednega člana iz stranke in njegovi sklepi so končni. Izključitev se objavi v strankarskem glasilu.

Čl. 17.

Če Jugoslovanska radikalna zajednica preneha obstojati določi glavni odbor, komu pripada lastnina stranke.

Čl. 18.

Ti statuti se lahko izpremene in dopolnijo s sklepi državne skupščine in po potrditvi pristojne državne oblasti.

Čl. 19.

Posle o organizaciji Jugoslovanske radikalne zajednice bo vodil poseben organizacijski odbor, ki bo obstojal iz po sedem članov iz vsake banovine in iz področja mesta Beograda.

Na čelu tega odbora je izvršni komite, ki ga tvorijo: gg. Aca Stanojević, dr. Milan Stojadinović, dr. Anton Korošec in dr. Mehmet Spaho, in ki bo izvolil ostale člane organizacijskega odbora. Če je član izvršnega komiteja zadržan, da bi prišel na sejo, lahko sam določi svojega namestnika. — Ko bo izvršni komite organizacijskega odbora ugotovil, da je organizacija stranke opravljena in da so potrebni zakonski pogoji izpolnjeni, bo sklical državno skupščino radi izvolitve glavnega odbora, ki bo nato vodil nadaljne posle v zmislu teh statotov. Po izvolitvi glavnega odbora prenehajo funkcije tega organizacijskega odbora.

Program stranke

Ustanovi se politična organizacija Jugoslovanske radikalne zajednice na podlagi programa, ki je obrazložen v naslednjem:

Osnovni pregled.

Stranka smatra, da je cilj državne ureditve na vznotraj narodno blagostanje, na zunaj pa varovanje državne varnosti, njene samostojnosti in njenih interesov. — Da se bo mogel ta cilj doseči, je treba razviti gmetne, umske in nprastvene sile naroda. — Ker je dobro gmetno stanje naroda glavni temelj za krepitev celotnih narodnih sil, mora biti poleg gojenja državljanških svobod državnim ustanovam poglavitna naloga, da ga dvignejo s povečanjem proizvodnih narodnih sil in pravično razdelitvijo državnih bremen. — Da pojde izvedba te družabne naloge kar najhitreje, kar najpravičnejše in kar najpopolnejše, bo stranka stremela, da se potrebna volilna reforma v državi izvede v kar najkrajšem času. — Stranka je za monarhijo in za narodno dinastijo Karađorđevićev. — Stranka je za narodno in državno edinstvo, za edinstvo teritorija in edinstvo državljanstva in bo te ideje širila in zastopala, toda pri vsem delu bo imela pred očmi, da so teritoriji, iz katerih je naša država sestavljena, živeli v preteklosti svoje posebno življenje in si v teku dolgega časa pridobili posebne navade v upravi, politiki in drugod.

Da se bo razvijala in krepila zavest o državnem in narodnem edinstvu kar najbolj in najmodreje, da se bodo izenačevale in zmanjševale razlike, ki nam jih je zapustila dolga in neenaka prošlost, stranka smatra, da je za to edina politična metoda, da se na vseh poljih dela postopno in zmiselno, da se ne rabijo preživetve metode in da se tako ne ustvarjajo nove delitve. Spoštovanje treh imen našega naroda, srbskega, hrvatskega in slovenskega, njih enakopravnost, spoštovanje priznanj ver in obeh abeced, spoštovanje tradicij — vse to mora biti zaščiten, ker se bo na ta način razvijalo medsebojno spoštovanje, zaupanje in cenjenje med narodom.

Neobhodno potrebno je zaupanje med Srbi, Hrvati in Slovenci. Brez tega ne more biti harmoničnega razvoja vsega naroda.

Da se bo v našem javnem in državnem življenju takšno zaupanje razvijalo in ohranilo, bo stranka stremela, da se državno udejstvovanje organizira in izvede na način, ki ne bo dalj povoda upravičenim željam in privilegijam enih na račun drugih.

Stranka smatra načelo samonprav širokega obsega (self-gouvernement) kot najboljši sistem za ureditev državne uprave v zmislu narodnih želja in potreb.

Državno upravo in državno administracijo je treba tako organizirati, da se posameznim krajem odpre možnost, da bodo mogli urediti svoje krajevne potrebe, upravne, gospodarske, finančne, kulturne in druge, v kolikor so zvežane s posameznimi kraji, in na način, da ne bo lokalna uprava prišla navzkriž z državo, njenimi cilji itd.

Vsa področja državnega življenja morajo biti enako pristopna i Srbom, i Hrvatom i Slovencem in z vsemi kraji v naši državi se ima enako ravnati.

Dobrnški požit, o katerih je »Glas Naroda« že podrobneje poročal, bodo kmalu pojasnjeni. Skrbno zasnovana preiskava je razkrila marsikaj zanimivega. Prijeli so že tretjega osumljenca, pričakujemo pa še preseñenja. Vsi trije osumljeni so bili prepeljani v zapore novomeskega okrožnega sodišča.

Dnevni dogodki

× Ban uradno odsoten. G. ban v torek 20. t. m. ne bo sprejemal strank, ker bo uradno odsoten.

× Maturanti gimnazije in realke 1. 1900, ki žive v Ljubljani ali v okolici, naj pridejo zopet v četrtek 22. avg. t. l. ob pol 21. zvečer k »Sestici«, da se dokončno dogovorimo o dnevu proslave 35letnice naše matere.

× Za osem novih cerkev v Zagrebu so v nedeljo pobirali v vseh cerkvah in nabrali precejšnjo vsoto. Največ darovalcev, ki so dajali tudi stotake, je bilo v katedrali, kjer je ob žari klečal in molil nadškof-koadjutor dr. Stepinac. Akeijo bodo nadaljevali vsako nedeljo, kajti potrebnih je 45 milijonov dinarjev.

× Grem za njo, ki mi je bila zvesta, je napisal na listič kovaški pomočnik Vid Mijak, katerega so našli blizu Mirogoja v nedeljo obešenega. Živel je ločen od svoje žene, deklet, katerega je res ljubil, mu je pa pred tedni umrlo za tuberkulozo.

× Nesreča tovornega avtomobila. V nedeljo je peljal šofer Gabrijan iz Sušaka s tovornim avtomobilom 30 potnikov iz Cavela v Kastov. Med potjo se je avto na ovinku prevrnil. Mijo Babič iz Senja je bil pri priči mrtve, pet potnikov so pa odpeljali s hudimi ranami v bolnišnico na Sušak. Ostali potniki so bili laže ranjeni. Šofer sam je odnesel zdravo kožo.

× Nesreče, tragedije, zločini. V Ivanu pri Križevcih je Josip Radolović umoril svojega ljubavnega tekmeča Ludvika Majdaka. Oba sta bila zaljubljena v neko vaško vdovo. Morilec se je sam prijavil orožnikom. — V Kleku pri Petrogradu je umrla mlada kmetica Julijana Horvat. Zdravnik je ugotovil, da si je zastrupila kri po mazaškem splavu. Njen mož je izjavil, da ni vedel, da je bila noseča. — Sodišče v Banja Luki je obsodilo na dve leti robije Ljubo Maričič, ki je v silobranu s sekuro ubila svojo tačso Stano Maričič. Stanin sin Milan je Ljubo vzel za ženo, ker mu je tako ukazal oče. Mlada zakonca sta se stalno prepirala. Ljuba je imela v hiši pravi pekel, ker jo je tačsa Stana vedno zapostavljala in ji nalagala najtežja dela. Pred meseci sta se sprli pri kosilu. Tačsa je napadla Ljubo s sekuro. Ljuba ji je sekuro izvila iz rok in z njo udarila Stano po glavi. — V Nižepolju pri Borilju so se pastirji na paši igrali s staro granato, katero so našli na travniku. Nenadoma je eksplodirala in ubila Andrijo Donevića, njegovega brata Kosto je pa hudo ranila. — V okolici Natalina v Sepcih se je dogodil drzen razbojniški napad. Dva oborožena razbojnika sta ponoči vdrla v hišo kmeta Radojevića, ki je prav to noč dal prenočišče dvema trgovcema, ki sta bila na poti na sejnem. Trgovca sta razbojnikoma izročila okoli 8000 Din, da sta si rešila življenje. V Roglju so isto noč razbojnika napadli dva brata Talijana. Na srečo sta ušla in ju tudi kroglo razbojnikov niso dosegle. — V Okrašinih pri Vučitrnu je Duš Metemotović ustrelil iz osвете Huseina Hjazovića. Pred 10 meseca sta se dve Duševi sestri poročili z dvema sestrama Huseina Hjazovića. Dušu je pa Husein obljubil za ženo svojo sestro Nišo. Vendar se je premislil in Duš je moral izredno lepo Nišo ugrabit. Ob tej priliki je Husein ustrelil Duševga brata Kustusa. Husein je nato pobegnil v gozd. Šest mesecev se je skrival pred orožniki in premišljeval, kako bi uničil tudi Duša. Duš je pa bil bolj zvit. Zvabil je Huseina na svoj dom in ga je zavrato umoril ter se nato sam javil orožnikom. Svojo ženo lepo Nišo, zaradi katere je teklo toliko človeške krvi, je pa spodil iz hiše.

× Turnir najmlajših beograjskih šahistov. V Beogradu je imel svoj turnir za prvenstvo beograjskih šahovskih naraščaj. Lani se je turnirja udeležilo 30 mladih šahistov, letos jih je bilo že 60. Zmagala je 14letna gimnazijka Vojislava Kalajićeva, ki je novinarjem izjavila, da ne more razumeti, kako je bilo mogoče, da je bila Menšikova v Moskvi poražena. Menšikova najbrž ni poseben šahovski talent, je rekla Vojislava, mojstri jo vabijo na turnirje le bolj kot kavalirji. Dobro so se odrezali tudi devetletni Milorad Božić, Gligorić in Jovan Marković, ki obeta mnogo, in je izjavil, da je zaljubljen v šah.

× Beograjski jadralci so dobili novo brezmotorno letalo »Beograd«, s katerim je najboljši beograjski jadralac Aca Stanojević ostal 14 minut v zraku. Stanojević je lani po čudnem naključju dosegel rekord v skakanju s padalom. Brezmotorno letalo se mu je v višini 50 m pokvarilo. Skočil je s padalom iz letala. Padalo se mu je še o pravem času odprlo in rešil si je življenje. Skakanje s padalom s take višine se je doslej še vedno končalo s smrtjo skakača.

× Osvoboditelji Medjimurja, katerih je okoli 1000, so se zbrali v Zagrebu in zahtevali, da se jim prizna dobrovoljske pravice. Pravijo, da so s svojo akcijo leta 1918 preprečili, da Madžari niso dobili Medjimurja do Drave. Vodita jih Medjimurec Kranjc in Horvatić.

× Pohištveno mizarstvo bo zopet obilno zastopano na letošnjem jesenskem velesejnu v Ljubljani od 5. do 16. septembra. Razstava bo nudila vsakemu dovolj možnosti, da si izbere pohištvo po svojem okusu in razmerah. Naša pohištvena obrt od leta do leta vedno bolj napreduje in tako bo tudi letos pokazala svoje zmožnosti in napredovanje n. pr. v interjerih, oblikah arhitekture, tehnično-konstruktivnem izdelovanju, kombiniranju lesa in lužila itd. Obiskovalcem jesenskega ljubljanskega velesejma priporočamo, da si temeljito ogledajo tradicionalno, pa vendar vedno znova zanimivo razstavo v paviljonih E in F.

Liubliana

DNEVNA PRATIKA.

Torek, 20. avgusta. Katoličani: Štefan, pravoslavni: 7. avgusta: Dometije.

Dežurne lekarne:

Dr. Kmet, Tyrševa cesta 41, Trnkoczy ded., Mesni trg 4, Ustar, Selenburgova ulica 7.

* Za okrasitev hiš ob IV. kongresu Jadranske straže bodo prodajali v Ljubljani okusno izdelane zastavice za okna z emblemom JS. Te zastavice bodo po 3 Din kos, če pa jih vzamemo 10 ali več, pa po Din 250. Prodajali jih bodo inkasanti mestnih podjetij, tako da stranke ne bodo imele s tem nobenih posebnih potov. Zastavice so zelo lepe. Glede na plemenit namen — čisti dobiček je namenjen za zgradbo doma na Jadranu za našo bolno in siromašno deco — pa upamo, da bo ljubljansko občinstvo rado segalo po njih ter tako dostojno okrasilo svoje domove za kongres Jadranske Straže.

* Nesreče in poškodbe. Ljubljanska bolnišnica je te dni sprejela precejšnje število žrtev preteptov, prepirov ter nesreč. Iz Radomelj pri Kamniku je med prepirom sunil neznanec 32 letnega Janeza Kapljo z nožem v prsa. — Krojaškega pomočnika brez posla, 27 letnega Franca Mihelića iz Šk. Loke je v Šiški neznan napadalec pobil na tla in ga zabodel v levo stran prsi. Seje rešili avto je Mihelića prepeljal v bolnišnico. Za napadalcem pa poizveduje policija. — Vilibald Svetica, 21 letnega

Kaj je vse novega v Mariboru

Velika požarna katastrofa v Hočah.

Preteklo noč je ob 23. uri izbruhnil v gospodarskem poslopiju posestnika Mihaela Kranjca v Hočah ogenj, ki je v kratkem dočela upelnil objekt. Takoj so prihiteli na pomoč domači gasilci, nato pa še gasilci iz Bohove, Razvanja, Radvanja, Maribora, Studencev in Pobrežja. Kljub vsem naporom je zgorelo več glav živine, uničeni pa so bili tudi vsi poljski pridelki, tako, da je požar povzročil škode preko 100 tisoč dinarjev. Kako je nastal požar še ni pojasnjeno.

Velik vlom na Dravskem polju

Tukajšnja mestna policija je dobila danes zjutraj telefonsko sporočilo, da je bil v pretekli noči izvršen v Slogovcih pri Moškancih drzen nočni vlom. Orožniki od Sv. Marije blizu Ptuja so takoj šli na delo in ugotovili, da so doslej še neznan storilec vlomil v mesnico mesarja Popisa in ukradli mnogo mesnih izdelkov, večjo vsoto denarja in razne obleke v skupni vrednosti 10.000 dinarjev. Podrobnosti o vladu še niso znane.

△ Preložena predstava. Vombargerjevo »Vodo«, ki so jo nameravali igrati ruški diletanti 15. t. m. na ruškem letnem gledališču, je bila zaradi slabega vremena preložena na nedeljo 25. avgusta ob 15. uri.

△ Smrt narodnjaka. Pretekli petek je na tragičen način preminil v Hotinji vasi pri Slivnici 65letni gostilničar Franc Primec. Blagi pokojnik je bil znan narodnjak in velik dobitnik, ki ga bodo njegovi številni prijatelji in znanci težko pogrešali. Slava mu, zaljubljenim svojem iskreno sožalje!

△ Ker se je izdajal za Hitlerja. Včeraj popoldne se je odigral na Glavnem trgu komičen dogodek, katerega akter je bil 31letni brezposelni trgovski pomočnik Leopold Lozar iz ljubljanske okolice. Precej okajen je možakar na vso moč zatirjal množici, ki se je zbrala ob njem, da je Hitler iz Nemčije. Seveda je vzbujalo to precej smeha in vika, zato ga je pa stražnik aretiraril in odpeljal v hotel »Graf«.

△ Cigavo je kolo? Friderik Gregorec, hišnik v Maistrovi ulici, je na tukajšnji policiji oddal možko kolo z evidenčno številko 91568, ki ga je pred dvema dnevnoma našel ob ograji v Maistrovi ulici. Ker izvira kolo gotovo iz kake tatvine, poizveduje policija za lastnikom.

△ Berač nad stražnika. Na Glavnem trgu je preteklo noč aretiraril stražnik znanega delomrzneža 34letnega ruskega berača Stanka Krola iz Leningrada, ki vzbuja pri ljudeh usmiljenje s tem, da hodi s pomočjo bergelj. Ko pa ga nihče ne vidi, spravi berač bergeljo pod pazduho in hodi brez težave. Premeten berač se je ob aretaciji vzgrzel stražniku pod noge in ga pričel grizti. Raztrgal mu je hlače in ga nekoliko opraskal.

△ Grajski kino: »Svet brez pajčolana«, senzacionalni film s Harry Pielom v glavni vlogi. Globoko znizane cene!

△ Kino Union. Od danes dalje krasen ljubavni film »Pot brez povratka«.

Kopiram, razvijam, povečavam

vestno in strokovno

FOTO JAPELJ, MARIBOR

Gosposka ulica št. 28

Celje

■ Smrt. Umrli je v 48. letu svoje starosti g. Frančiška Kovač, lastnica glavne trafike v Celju. Bila je rodem iz Podbrda na Goriškem in sestra rajnega žurnalista Muiha. Pogreb bo v sredo ob 17. iz mrtvašnice na mestno pokopališče.

■ Kolesa kradejo. Martinu Jurcu iz Škofje vasi so ukradli izpred trgovine Ravnikar 1200 dinarjev vredno kolo znamke »Humber«. Prav tam pa so ukradli trgovcu Adalbertu Grilu iz Socke 600 dinarjev vredno kolo.

■ Javna mestna knjižnica začne zopet poslovati danes v torek.

■ Za hmeljske obiravce potrebne objave hmeljarske zadruge, ki služijo obenem z žel. legitimacijo K 13 za polovično voznino, oziroma brezplačen povratek z istim voznim listkom, se dobe v posameznih občinah, in sicer so razdelitev prevzeli sledeči zadrugi: za občino Petrovče g. Stanko

sina uradnika državnih železnic v Ljubljani, je ugriznil pes v zapestje leve roke. Svetle je moral iskati zdravniške pomoči v splošni bolnišnici. — Čevljarski pomočnik 32 letni Franc Ernah iz Kovorja pri Trzinu se je med prepriro zalezel tudi v orožnike, ki so skušali posredovati, pri tem pa ga je neki orožnik zabodel po negeti z bajonetom v prsa. — V bolnišnico je moral tudi 41 letni dninar Nikolaj Polanjko iz Vižmarja, katerega je neznanec napadel in ga udaril s kolom po glavi. — Petra Mesteka, 26 letnega posestnikovega sina iz Metulj pri Blokah je Franc Krašovec s kolom med prepriro udaril po glavi in mu prizadel več telesnih poškodb. Zlomil mu je več reber. — Ključavničarja 21 letnega Franca Račiča s Koroške Bele je nekdo težje poškodoval po licu.

* Dve tatvini. Predsedniku za trgovino, obrt in industrijo g. Francu Viktorju iz Graca je neznanec 5. avgusta ukradel iz avtomobila na poti proti Logarski dolini plašč rjave barve, par potkavice in fotoaparati v skupni vrednosti 3000 dinarjev. — Janezu Snouju iz Tacna št. 19 pa je 7. avgusta neki nepridiprav izmaknil dvokolo. Ogródje kolesa so drugi dan našli v Zupzah, neznan tat pa je z dvokolesa snel obe kolesi in vse uporabne dele kolesa. Škode je za 600 Din.

* Pevski zbor Glasbene Matice. Drevi ob 20. uri vaja mešanega zbora.

Jelovšek, Zalec in Griže g. Rudolf Janič, Gotovlje g. Ivan Rak, Sv. Peter g. Jožef Čede, Polzela g. Pongrac Turnšek na Bregu, Braslovce g. Matevž Grenko v Orliavi in Anton Dobnik v Letušu, Vransko g. Josip Kladnik, Sv. Jurij ob Taboru g. Miha Jan v Ojstriški vasi, Gomilsko g. Jože Valse z Zaklu, Sv. Pavel pri Preboldu g. Janko Kač na Groblji, za občino Šmartno ob Paki ter okraj Gornji grad in Slovenjgradec pa g. Martin Steblovnik v Šmartnem ob Paki. Hmeljarji iz občine Velika Pirešica dobe objave v Celju, Gotovljah in Petrovčah. Za vse druge občine in zunanje kraje pa se dobe potrebne objave samo v zadrugi poslovalnici v Celju, Cankarjeva ulica 4 (uredništvo »Slov. hmeljarja«). Ugodnosti polovične voznine oziroma brezplačnega povratka morejo biti deležni tudi obiravci, ki ob prihodu niso kupili žel. leg. K 13, če so vstopili na kakem postajališču in jim je spovednik izdal le vozne listke. Pač pa morajo sedaj pri povratku na vstopni postaji kupiti žel. leg. K 13 in poudariti, da se vračajo ter navesti razlog, zakaj omenjene legitimacije niso kupili ob prihodu. Hmeljarji se opozarjajo, da bi potrebne objave za svoje obiravce preskrbeli čimprej.

Ptuj

Radi dekleta sta se stšla. Dolenc Anton iz Gor. Jablane ter Klasine Anton iz Dragonje vasi sta se sprla radi dekleta. Oba sta bila že precej vinjena. Dolenc je udaril z odprtim nožem Klasince dvakrat po glavi ter mu zadal dve hudi rani.

Sprememba uradnih ur. Pri sreskem sodišču so od 15. t. m. zopet deljene uradne ure, in sicer od 8 do 12 ter od 15 do 18, v sobotah pa od 8 do 14.

Propadanje seimov

Namesto živega jesenskega sejma le nekaj tržni dan v Mokronogu

Mokronog, 18. avgusta.

Nekdaj veseli in bučni jesenski podeželski sejm so postali tihi in mirni, saj kmet obupuje, ker ni nobenega izgleda, da bi se cene živini in poljskim pridelkom dvignile. Z največjim zanimanjem kmetje izprašujejo, če bo vojna, da bi se na naše trge spet vrnil italijanski kupci.

Po vsej Dolenjski in tudi po Hrvaškem je nekdanji slovel jesenski sejem v Mokronogu, v soboto so pa namesto njega imeli le nekaj tržni dan. Ta sejem je združen z velikim romanjem na Zalostno goro, kamor so nekdanji pripelje procesije tam iz Bele Krajine in tudi s Hrvaškega, a v soboto je bilo tako malo ljudi, da se gostilničarjem in ženam, ki so drugače kuhale kavo in juho na Zalostni gori, sploh ni več izplačalo, da bi vzele dovoljenje za točenje in kuhanje. Komaj so romarji še zarajali prastari kulni ples »vrtce«, ki izvira še iz poganske dobe. Redko kdo je na sejnu plačeval s kovači in le za najpotrebnejše piskre in sklode so žene štele težko privarčevane dinarke. Sejmariji so še pred nočjo tiho odhajali domov, ne da bi se udeležili večernih romarskih svečanosti.

Kmet nima denarja, ker so cene živine tako nizke, da prešče raje zakolje doma, kakor da bi jih prodal.

Najboljši pitani voli so po 350 Din kg, za izvoz namenjeni najlepši bikli od 3 do 350 Din, za domačo porabo pa celo samo po 2 do 3 Din. Dobro kravo mora kmet prodati po 250 Din, slabše klobasarije pa tudi samo po 2 Din. Enako tudi teleta že pri ljubljanskem trgovcu dobiš kilogram po 5 do 7 Din, na deželi pa teleta plačujejo le po 3 do 350 Din. Prešiči so kilogram samo po 4 do 5 Din, saj jih izvozimo tako malenkostno množino, da izvoz sploh ne more vplivati na cene. V Avstrijo na mesec pošljemo kvečjemu le do 50 prešičev in na Češko celo samo 40, ker pač na našo banovino odpade tako malenkosten delež kontingenta. Naši politiki se bodo morali pobrigati tudi za to vprašanje, saj vsa država sme v Avstrijo izvoziti 10.000 prašičev, na Češko pa 8.000 in je naša banovina pri tem kontingentu očividno zapostavljena.

Naročajte knjige Kmetijske Matice

Otroški kostimi

po vseh cenah od Din 60 dalje.

Dobre, trpežne in poceni so samo

Tivar obleke

za vse otroke!

Ministranti so kradli milodare

v minoritski cerkvi v Ptuj. Zasačil jih je stražnik, ki se je skril v spovednico

Ptuj, 19. avgusta.

Ze kake dve leti je sumil župnik g. Svet, da nekdo krade del nabranega denarja iz omare v zakristiji, kamor je dajal cerkovnik milodare. Cerkovnik je vedno skrbno zaklenil omaro. — Župnik je pa denar odnašal v blagajno vsak dan po končanih cerkvenih opravilih. Nikakor pa niso mogli priti na sled tatu in posebno čudno je bilo, da je bila omara vedno zaklenjena, četudi je zmanjkal denar.

Zagonetko pa je rešil v nedeljo stražnik g. Peklar, ki se je skril v spovednico v zakristijo brez vednosti ministrantov. Ko so po končanih mašah odšli patri k zajtrku je opazil, kako so ministrantje s ponarejenim ključem odprli omaro ter si začeli deliti del hranjenega denarja. Pri delitvi pa jih je zmotil čudni izpovednik, ki jih je odvedel na policijo in jim pošteno izprašal vest. Tatinski ministranti so dejanje skesano priznali.

Ponarejevalci kovancev

Ptuj, 17. avgusta.

V Ptuj in okolici so se pojavili falsifikati 50 in 10 dinarskih kovancev. Neki tuk. trgovec je oddal na pošti denar, med katerim je bil tudi 50 dinarski ponarejenec, ki je bil pa tako dobro izdelan, da ga trgovec na prvi pogled niti ni ločil od pravih kovancev in zato tudi ne ve, od koga ga je prejel. Kovancec je iz zmesi aluminija, svinca in nekaj srebra od nekdanjih avstrijskih 5 kronskih tolarjev. Falsifikat se loči od pravega le po bolj temni barvi; je tudi lažji in ima bolj zamolkel zvok. Pred dnevi pa je prejel pek Rozman Anton pri Sv. Urbanu od neke stranke 10 dinarski novce, ki je bil pa slabo ponarejen. Oba falsifikata se nahajata pri tukajšnjem sodišču, ki poizveduje za ponarejevalcem.

Naše šole

Na III. državni realni gimnaziji v Ljubljani se prične popravni nižji in višji tečajni izpiti v ponedeljek 26. avgusta, razredni popravni izpiti pa v torek 27. avgusta. Podroben razpored bo dne 23. avgusta objavljen na oglasni deski. — Vpisovanje lanskich učencev v II. do VIII. razred bo 2. septembra od 9 do 12 v lanskich učilnicah. Vpisovanje prvošolcev bo v ravnateljstvu pisarni 2. septembra od 9 do 12 za začetne črke A—G, od 15 do 18 za začetne črke H—L, 3. sept. od 9 do 12 za črke M—R, od 15 do 18 za črke S—Z. Tuji učenci se bodo vpisovali v ravnateljstvu pisarni 4. sept. od 9 do 12.

Mestna ženska realna gimnazija. Popravni izpiti, višji in nižji in vsi drugi, bodo od 29. do 31. avgusta po navodilih na deski. — Vpisovanje za gojenke od 2. do 8. razreda, ki so bile že na zavodu, 3. septembra; za gojenke, ki žele na novo vstopiti v 2. do 8. razred, pa 4. septembra.

Gospodinjstva šola »Mladika« prične s poukom 1. oktobra. Vpisovanje je od 28.—30. septembra pri ravnateljstvu gospodinjstva šole v Mladiki, Subičeva 9. V zvezi z gospodinjstvo šole je internat, ki je namenjen tako gojenkam gospodinjstva šole kakor tudi vsem onim gojenkam, ki posejajo katerokoli šolo v Ljubljani.

Državni konservatorij v Ljubljani. Vpisovanje bo od 2. do 7. septembra dnevno od 9.—12. ure v konservatorijski pisarni v Gosposki ulici št. 8/I. Vse podrobnosti so objavljene na razglasni deski v veži zavoda.

Radio

Torek, 20. avgusta.

Ljubljana: 12.00 Prešmentane citre (plošče), 12.45 poročila, vreme, 13.00 čas, obvestila, 13.15 Drago Zagar poje ob spremljevanju Radijskega jazza, 14.00 vreme, spored, borza, 18.00 Deča za deco, 18.30 otroški prizori (plošče), 19.00 čas, vreme, poročila, spored, obvestila, 19.30 nacionalna ura, 20.00 revija baritonistov, 21.00 radijski orkester, 22.00 čas, vreme, poročila, spored, 22.10 radijski orkester, 22.30 angleške plošče. Zagreb: 20.00 Plošče, 20.10 predavanje, 20.30 vokalni solo. Beograd: 20.00 Kvartet, 20.30 zvočna igra.

Posredujem denar

na hranilne knjižice vseh denarnih zavodov

RUDOLF ZORE, LJUBLJANA

Gledališka 12, Telef. 38-10

Za pismen odgovor priložite 3 Din v znakah

Naročajte

„Glas naroda“!

Gospodarstvo

Naše zadružništvo o kmetskih
dolgovih Načrt Glavn. zadružnega saveza

V zvezi z rešitvijo vprašanja kmetskih dolgov in kmetske zaštite se je vršila v Zagrebu 16. t. m. konferenca Glavnega zadružnega saveza, ki so se je udeležili predstavniki vseh zadružnik zvez. Po proučitvi vprašanja kmetskih dolgov je bila soglasno izdana naslednja resolucija kot predlog za rešitev tega vprašanja:

1. Dosedanji način reševanja tega vprašanja ni prinesel pozitivnega uspeha, ker ni zadovoljil ne dolžnikov ne upnikov. Z dosedanjimi ukrepi je zlasti ubita kreditna sposobnost kmetskih, demoralizirani so dolžniki, v kreditnih zadrukah in denarnih zavodih pa je zavladala popolna nelikvidnost, tako da so vlagatelji izgubili v te zavode vsakršno zaupanje. Zastadni značaj dosedanjih ukrepov kakor tudi njihov često izmenjavanje je vneslo v vse življenje v državi nestalnost in zmedo; vsi ti ukrepi so dejansko le izmikavanja pred rešitvijo težkega vprašanja, ki po svojem pomenu in reperkusiji v vsem gospodarskem življenju ne preneha odlašanja. Zadnji čas je, da se preneha s podaljševanjem teh zastadnih ukrepov in se dokončno uredi vprašanje kmetskih dolgov.

2. Po mišljenju našega zadružništva, organiziranega v okviru Glavnega zadružnega saveza, je mogoče dokončno rešiti to vprašanje edino z dejansko konverzijo kmetskih dolgov po naslednjih načelih:

a) Od države ustanovljeni zavod prevzame vse kmetske dolgeve, nastale pred 20. aprilom 1932 ter jih izplača sedanjim upnikom.

b) Ta zavod izplača zadruham, državnim in

privilegiranim denarnim zavodom njih terjatve pri kmetskih s posebnimi v to svrhu od države izdanimi novčanicami, privatne upnike pa z 2% obligacijami, izdanimi v to svrhu, ki se bodo amortizirale v dobi 25 let.

c) Kot kritje za te novčnice in obligacije naj služi hipotekarno zavarovanje na posesti dolžnikov, katerim se na lastno željo konvertirajo dolgovi.

d) Dolžniki-kmetje odplačujejo svoje konvertirane dolgeve temu zavodu v 25 letnih anuitetah z 2% letnimi obrestmi. Poleg tega naj dobe dolžniki-kmetje pravico, da odplačujejo svoje konvertirane dolgeve tudi pred rokom zapadlosti z državnimi ali od države jamčenimi vrednostnimi papirji, kakor tudi z obligacijami pod točko b), in sicer vse po nominali.

e) V slučajih dejanske prezadolženosti je treba omogočiti redukcijo nominalnega dolga, istotako tudi v slučajih, kadar je z ozirom na krajevne prilike smatrati obresti za odušne.

3. Izvedbo konvertiranja dolgov, ki jo želijo dolžniki-kmetje, je treba poveriti sodni oblasti, cenitev posesti pa stalnim komisijam, ki sestojijo iz zastopnikov dolžnikov in zastopnikov upnikov.

Na podlagi navedenega apeliramo na kraljevske vlado da usvoji gorenja načela in omogoči čim prej uvedbo uredbe-zakona o dokončni ureditvi kmetskih dolgov ter s tem reši eno najnujnejših vprašanj pri ureditvi gospodarskih razmer v državi.

Navedena resolucija je bila poslana kraljevski vladi v Beograd.

Drobne gospodarske vesti

Dobave. Direkcija državnega rudnika Velebnje sprejema do 21. avgusta t. l. ponudbe glede dobave tisk. knjig za raporte in razne železnine in bele kovine; do dne 28. avgusta t. l. glede dobave gumijaste plošče, strešne zarezne opeke ter robnikov, mineralnega olja in masti, 8 batnih obrobov za »Borsiga« lokomotive, 2 gumiplošče in 2 zračnice (za avto), Mannesmann-ovih čvri, ognjegasne cevi in 1000 kom. stekel za jamske vozičke. — Gradbeno odeljenje direktije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 27. avgusta t. l. ponudbe glede dobave razne železnine. — Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 29. avgusta t. l. ponudbe glede dobave 6000 kg žebeljev za tračnice, električnega motorja, raznega profilnega železa, navadnih žebeljev, kontrolorja za dvigalo in 2 kom. aparata za napajanje parnega kotla lokomotive. — Licitacija: Pri Glavnem Sanitetskem slagališču v Zemunu se vrši dne 30. in 31. avgusta t. l. licitacija za nabavo raznega sanitetnega materiala. — Prodaja: Direkcija šum kraljevine Jugoslavije v Ljubljani prodaja prvi usni dražbi dne 26. avgusta t. l. 680 prv. smrekovega lubja. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.

— **Povečan kontingent za uvoz našega grozdja v Avstrijo.** Avstrijska vlada je odobrila dodatni kontingent za uvoz 25 vagonov jugoslovanskega grozdja. Ta kontingent bo razdeljen med dunajske trgovce s sadjem.

— **Izvoz boksita bo po sedanjih izglelih v mesecu avgustu naravnost rekorden;** računajo, da bo dosegel 30.000 ton.

— **Nemški izvoz je znašal v juliju vrednost 359 milijonov ter se je proti izvozu v juniju povečal za 12,9%.**

— **Letošnji kongres agronomov se bo vršil v Splitu od 5. do 6. septembra.**

— **Naš vinski pridelek v l. 1934 je znašal po službenih podatkih v celi državi skupno 3 milijone 866.649 hl. Celokupna površina vinogradov je bila 198.922 ha, t. j. za 2,1% večja ko v letu 1933.**

— **Koliko bo vina?** Po podatkih mednarodnega urada za kmetijstvo v Rimu je mogoče ceniti letošnji vinski svetovni pridelek na ok. 88 milijonov hektolitrov.

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 5 Din. Drž. in ban. davek 3 Din. Oglasniki, ki iščejo službe, plačajo samo po 25 par za besedo. Pri malih oglasih reklamnega značaja stane petina vrsta 2 Din. Na pismena vprašanja je priložiti za odgovor 2 Din v znakah. — Mali oglasi so plačljivi takoj pri naročilu.

BRINJEVEGA OLJA, čistega v vsaki množini kupim. Ponudbe na ogl. oddelek lista pod »Brinjevo olje«.

MECESNOVE deske 5 cm debele, suhe, brez grč, ravno take borove, kupim nekaj kubik-metrov. Ponudbe na upravo lista pod »Poceni«.

DRUSTVO kmetskih fantov in deklet v Notranjih gorah prodaja ¼ berdo.

VALVASOR I. in II. izdaja napredaj. Ugodni plačilni pogoji. Naslov v upravi lista Maribor, Aleksandrova 16.

MODISTINJA, katera založi Din 2.000 — kavci-je, dobi stalno službo. Ponudbe pod »Stalno« na upravo lista.

Čitajte in razširjajte

»Glas naroda«!

373 — 372'50 (372'50 — 372), nov. 372'50 — 372 (372'50 — 372), dec. 372'50, 8% Bler 82 — 80'25, 7% Bler 73 — 71'50, 7% pos. Drž. hip. banke 75'25, Narodna banka 5880, Agr. priv. banka 234'50 — 233'50 (233'50).

Blagovno tržišče

Novi Sad, 19. avgusta. Pšenica: neizpremenjeno. — Oves: bački, sremski in slavonski, novi 102'50—105. — Rž: neizpremenjeno. — Ječmen: bački in sremski, novi, 64 kg 115 — 117'50. — Ostalo neizpremenjeno. Tendence neizpremenjena. Promet srednji.

Chicago, 19. avgusta. Pšenica: maj 1936 90'375, sept. 86'625, dec. 88'50. — Kozuza: maj 1936 67'50, sept. 74'625, dec. 66. — Oves: sept. 35'50, dec. 37. — Rž: sept. 41'25, dec. 43'75.

Sokolski nastop
v Kamniku

Kamniški Sokol je imel v soboto zvečer na svojem lastnem telovadišču pred smodnišnico svoj vsakoletni javni telovadni nastop. Lepa udeležba je pokazala, da je ideja večernih sokolskih nastopov prav posrečena.

Sobotni telovadni nastop je pokazal lepe sadove sokolskega dela. Ob pol 20. so se zbrali Sokoli na spodnjem kamniškem kolodvoru, kjer

so sprejeli udeležence iz Mengša, Domžal, Radomelj in Trzina, nato pa so v sprevedu z godbo odkorakali čez Suto in mesto na telovadišče. Med občinstvom smo opazili tudi sreskega načelnika g. Kosija, zastopnika komandanta mesta g. podpolkovnika Paunoviča, g. župana Kratnarja in druge odlične predstavnike naše javnosti.

Telovadni nastop je otvorila moška deca, ki jo je pripeljal na telovadišče učitelj br. Emil Rus. Dosegla je lep uspeh. Prav tako tudi ženski naraščaj in zlasti ženska deca, ki je lepo izvajala telovadno skladbo »Mak, mak sredi polja kima...« Sledila je orodna telovadba moškega naraščaja in članov, ki je pokazala lep napredek posameznih članov. Največji aplavz pa so vzbudile s svojimi prostimi vajami članice pod vodstvom načelnice Marije Jurca. Nastopu članov, ki jih je vodil načelnik br. Jurij Nemec, je sledila orodna telovadba izbrane vrste kamniških in domžalskih telovadcev na krogih. Šest ženskih naraščajnic kamniškega Sokola je nato izvajala baletno točko, ki jo je sestavila načelnica sestra Marija Jurca. Točka je vsem tako ugajala, da so zahtevali ponovitve. Po vajah članic z robei so nastopile članice in člani domžalskega Sokola, ki so izvajali lepo telovadno skladbo »Buči morje Adrijskoc«. Sestavljen je bil načelnik domžalskega Sokola br. France Vidmar. S to točko je bil zaključen telovadni nastop, na katerega je kamniški Sokol lahko ponosen. Le tako po ravni poti naprej, in uspeh od leta do leta ne bo izostal! Zdravo!

Borzna poročila

Devize

Ljubljana, 19. avgusta (s primo Narodne banke). Amsterdam 2953'16 do 2967'75, Berlin 1753'48 do 1767'36, Bruselj 734'18 do 739'24, Curih 1424'22 do 1431'29, London 215'70 do 217'75, New York 4313'60 do 4349'91, Pariz 288'39 do 289'83, Praga 180'97 do 182'08, Trst 357'53 do 360'62.

Curih, 19. avgusta. Beograd 7—, Pariz 20'2575, London 15'195, New York 305'375, Bruselj 51'5875, Milan 25'10, Madrid 42—, Amsterdam 207'20, Berlin 123'25, Dunaj 57'80, Stockholm 78'30, Oslo 76'35, Kopenhagen 67'80, Praga 12'70, Varšava 57'85, Atene 2'92, Carigrad 2'4675, Bukarešta 2'50, Helsingfors 6'685, Buenos-Aires 0'8175.

Vrednostni papirji

Ljubljana, 19. avgusta. Inv. pos. 1921 81—82'50, Bler 7% 79'50—81, Bler 8% 71'50—73, Obv. drž. hip. banke 1927 71—72, Agr. obv. 1921 46—47'50, Begl. obv. 64—64'25, Vojna škoda 371—373.

Zagreb, 19. avgusta. 7% inv. pos. 81—82'50, Vojna škoda kasa 371'50 — 372 — 371 — 372, avgust 371'50 — 372 — 370, sept.—okt. 370 — 372, 4% agr. obv. 46—47'50, 7% Bler 71'50—73, 8% Bler 80—81—80'50, 6% begl. obv. 64—64'25—64, Agr. priv. banka 232—235, Dunaj-Zagreb klir. 842'50—852'50—847'50, Dunaj-Beograd klir. 850—840, Grčija-Zagreb klir. 33'50 d, Grčija-Beograd klir. 33'85 — 33'15, priv. klir. London-Zagreb 233'45 — 235'05 — 234'25, priv. klir. London-Beograd 234'67 — 233'07, priv. klir. Madrid-Zagreb 541'50 — 551'50 — 546'50, priv. klir. Madrid-Beograd 570 ponudba, Trboveljska 100 blago, Sladkor Osijek 120 blago.

Beograd, 19. avgusta. 7% drž. inv. pos. 82, 4% agr. obv. 47'50 — 46'50, 7% stab. pos. v Parizu 81'50 — 81 (81), 6% begl. obv. 67'25 — 66'50 (67), Vojna škoda prompt

Predsedstvo mestne občine ljubljanske naznanja, da je dne 18. avgusta t. l. umrl bivši deželni poglavar kranjski, deželni poslanec, dvorni svetnik v p., gospod

FRAN ŠUKLJE

častni meščan ljubljanski in bivši občinski svetnik, imejitelj reda Sv. Save II. stop., Belega Orla itd. itd.

Velikega pokojnika, ki si je za naše mesto zlasti ob težkih potresnih dneh pridobil nepozabne zasluge, bo ohranilo mesto Ljubljana v trajnem spominu.

Predsedstvo
mestne občine ljubljanske

V globoki žalosti javljamo tužno vest, da je v nedeljo, dne 18. t. m., previden s svetotajstvi za umirajoče v 86. letu življenja polnega dela in dobrote, izdihnil svoj plemenito dušo naš iskreno ljubljani, naš predobri oče in stari oče, brat, tast in svak, gospod

FRAN ŠUKLJE

bivši deželni glavnik na Kranjskem; imejitelj reda Sv. Save II. razreda in českoslovaškega reda Belega leva III. razreda; častni meščan ljubljanski, novomeški, kranjski, metliški, črnomaljski, višnjegorski; častni občan občin Smihel-Stopiče, Trebnje, Toplice, Ribnica in drugih; častni član Glasbene matice v Ljubljani in drugih narodnih društev.

Preljubega pokojnika ponosimo v torek, dne 20. t. m. ob 16. uri popoldne, iz hiše žalosti v Novem mestu (Kandija) na Smihelsko pokopališče k večnemu počitku.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v več cerkvah.

LJUBLJANA—NOVO MESTO, dne 19. avgusta 1935.

Ing. Milan Šuklje, Janko Šuklje, sinova; Minka vd. Dernovšek roj. Šuklje, hči; dr. Vladko Šuklje, ing. arh. Gizela Šuklje, ing. Lujo Šuklje, Marko Šuklje, Sveta Šuklje, Marija Šuklje, Milena Šuklje, Anica Šuklje, Karl Dernovšek, Marija Dernovšek, S. M. Agneza (Tereza) Dernovšek, cand. iur. Hermina Dernovšek, Martina Dernovšek, vnuki in vnukinje; Juliana vd. Suppantšitsch roj. Šuklje, sestra; Gizela vd. Šuklje roj. Golia, Stefanija Šuklje roj. Osolč, Poldi Šuklje roj. Steleer, sinah; Jadviga Rosina, svakinja, in vse ostalo sorodstvo.

Vrata Sredozemskega morja

Po mednarodnem pravu ni mogoče zapreti
Sueškega kanala

Ko je leta 1854 egiptski Said paša svojemu varovancu, francoskemu diplomatu, vicomtu Ferdinandu de Lesseps izdal dovoljenje za preboj sueške ožine, je bilo jasno, da bo načrt, na katerem so si številni Francozi že polomili zobe, končno vendar le realiziran. Težkoče vseh vrst so bile ogromne in to ne samo tehnične, pač pa tudi politične naravi. Politična situacija med Carigradom in Egiptom je bila nejasna, nesoglasja med Francijo in Anglijo so radi egoističnih vplivov v nilski nižini vso zadevo še bolj komplicirala.

Tudi preskrba denarnih sredstev za tako orjaško podjetje ni bila lahka. Leta 1869 so novo čudo tehnike otvorili na izredno pompoznen način. Francoska cesarica Evgenija je osebno prisostvovala svečanostim.

Čim bolj se je dvigal promet med Evropo, Indijo, Kitajsko, Japonsko in Avstralijo, tem očitnejša je postala življenjska sila sueškega kanala. Kanal skrajša pot v primeri z dolgotrajno vožnjo okrog Afrike v Indijo za približno 8000 km. Parniki potrebujejo povprečno mesec dni manj, če vozijo skozi sueški kanal, mesto mimo Rta dobre nade. Zato so prihranki na vožnji vsekakor upoštevanja vredni. Anglija je kaj hitro ugotovila napako, ki jo je storila s tem, da je Francozom prepustila najvažnejšo vodno pot v Indijo. Medtem ko se francoska javnost ni brigala za problem, je angleškemu ministru lordu Beacousfieldu uspelo dobiti od Kediva Ismaela skoro polovico delnice. Ta paket je še danes last angleške vlade in jamči Angliji, da skoro samolastno vlada nad sueškim prekopom.

Debate o mednarodnem značaju sueškega kanala so za daljšo dobo povsem utihnile. Svetovna javnost se je zanimala bolj za prak-

tična vprašanja: Poglabitev in razširitev struge, višina pristojbin za pasiranje l. dr., to so bili problemi, s katerimi so se ukvarjali svetovni politiki in narodni gospodarji. Šele poostretev italijansko-abisinskega spora je zopet požvela diskusijo, ali so evropske velesile v stanju, da v slučaju oboroženega spora Italije in Abesinije zapro sueški kanal za vse vojaške transporte.

Ni nobenega dvoma, da je bil že v prvotni koncesiji sueški kanal označen kot nevtralnno ozemlje.

Ta enostranska izjava kediva pa seveda ni mogla ustvariti mednarodne zaščite. Francoski državnik Barrère je v poznejših letih poskušal prepričati svetovno javnost s tezo, da je sueški kanal lastnina vsega sveta in mora biti zato vsaki državi v vsakem slučaju na razpolago. Poskusi, da bi se kanal proglasil kot nevtralnno ozemlje, segajo daleč nazaj. Ko je Turčija leta 1877 bila zapletena v vojno z Rusijo in je bil Egiptet kot vazalna država Turčije tudi v vojnem stanju, se je pojavilo vprašanje blokade Sueza s strani ruskega brodovja. To dejstvo je vzbudilo angleško diplomacijo, ko je izjavila, da bi vsaka blokada sueškega kanala angleško vlado prisilila, da zapusti svoje dosedanje pasivno zadržanje v tem vprašanju.

Medtem ko se v Egiptu odigravali dogodki, ki so sueško vprašanje tirali v ospredje, Nacionalistični nemiri so privedli leta 1882 k bombardiranju Aleksandrije s strani angleške flote. Kmalu potem je kedive pooblastil angleškega admirala Seymoura za okupacijo. 5. avgusta je 16 angleških vojniških ladij priplulo v kanal. 20.000 angleških vojakov so izkrcali na obeh straneh kanala. 13. septembra je Wolseley potolkel egiptске nacionalistične čete in

Od rekruta do gardista

Slika kaže, kako napreduje na Angleškem rekrut do gardista. Na levi je rekrut še v civilu, na desni pa že gardist, kar postane seveda šele po treh letih, potem ko je srečno preстал vse vmesne sarže.

zasedel Kairo. Vsa egiptska uprava je zašla pod angleški vpliv. Kljub vsem zagotovilom stoje angleške čete še danes v Egiptu.

Razumljivo je, da je angleška vlada v tem novem položaju poskušala svoj privilegirani položaj v nilskem področju utrditi. Zaenkrat z nevtralizacijo Sueza. Francozi so v Angležih upravičeno gledali resnega rivala in so se vsem tem poskusom upirali z vso vztrajnostjo. Končno je prišlo 29. oktobra 1888 do takozvanega carigradskega sporazuma o ceni treh milj. Najvažnejši točki tega sporazuma sta:

§ 1. »Maritimni sueški kanal je v času vojne kakor tudi v času miru na razpolago tako trgovskim kakor tudi vojnim ladjam.« § 4. govori, da niti v kanalu samem niti v pasu 3 milj ne sme biti nobenih sovražnih akcij.

Zato so si mednarodni juristi edini, da ne more nobena sila preprečiti Italiji, da ne bi vozila vojaškega materiala skozi sueški prekop tudi v slučaju, da med njo in Abesinijo pride do oboroženega konflikta.

Elementarne nezgode v Gornji Italiji

Pred desetimi leti so v Liguriji pri mestecu Ovadi z velikanskimi jezovi zagradili reko Orbo, da je nastalo 5 km dolgo jezero. Minuli torek je noč in dan tako silno deževalo, da je bilo v jezeru 20 milijonov kub. metrov vode, ki je narasla kar za 5 metrov nad normalo. S silnim truščem se je pretrgal jez in vsa voda se je razlila v dolino, kjer je odnašala hiše in ljudi. Sicer so prihitali z vseh strani na pomoč tudi vojniki, vendar je bila pomoč prepozna, saj je podrtih kakih 100 hiš in doslej računajo tudi na 200 mrtvih. Kar jih še več manjka, zahteva prebivalstvo ljudsko štetje. V sredo je prišel v Ovado tudi italijanski kralj, ki je tolažil obupano prebivalstvo.

Raztrgano in poplavljenno je vse polje v dolžini kakih 40 km in 2 km na široko in uničene so seveda tudi ceste. Katastrofa je prišla tako nenadoma, da se ljudje sploh niso zavedli, ko so vedrili, in so se naenkrat pričele hiše podirati. V sredo je pričelo spet deževati in ljudstvo je bežalo na vse strani, ker se je balo, da se pretrga še jez, ki leži višje v dolini. Kakor hitro je povodenj prišla, tako naglo se je voda tudi otekla in ni več nobene nevarnosti. Poplavljenno zemljišče bo mogoče preiskati šele v kakih osmih dneh in

bodo šele tedaj ugotovili število in imena ponesrečencev. Takoj so našli 70 utopljenecv, vendar se pa njih število od ure do ure množi. Vojaštvo, ki je prišlo na pomoč, gradi zasilne mostove in ceste, razen tega pa je pretrgan tudi 100 metrov dolgi železniški most.

Sedem mesecev za tiskovno pogreško

V Lorrachu v Nemčiji je bil obsojen tamkajšnji tiskar na sedem mesecev zapora, ker je hote ali neho te na nekem letaku postavil namesto »Heil Hitler« »Heil Hitler« (ozdravite Hitlerja!).

Poznata se

Ona (bogata): »Ti boš gotovo zaročena poročila poslal najprej svojim upnikom.«

On: »To ni tako nujno. Le obvesti ti najprej svoje bivše ljubimce!«

Enooki svetovni letalec se je smrtno ponesrečil. Kakor smo že poročali, se je smrtno ponesrečil znameniti ameriški letalec Wiley Post.

Kritični trenotek katastrofe v Gornji Italiji.

V bližini Ovade v Gornji Italiji je zadnje deževje povzročilo strahotne poplave. V kritičnem trenutku je drzni reporter ohranil edinstveni pogled na uničujoče elementarne sile. — Slika nam kaže v ospredju turbinsko strojno velike elektrarne. Desno valovijo ogromne mase vode z bližnjega hribovja in polnijo ozko dolino z ogromnimi vodnimi curki. — Poplave so porušile številna naselja in uničile dragocene industrijske naprave.

Emil Vachek:

Kri ne kliče po maščevanju...

In zdaj ga je mogel maščevati in naj morda odstopi ne pred pravom, temveč pred politiko! Pred umazano politiko, ki je hotela zavezati pravo jezik s tem, da je kazala na neke državne interese, ki pa so bili zelo sporni, zakaj del naroda je bil docela brezbrizen za vprašanje, ali bodo imeli Nemci eno kurje oko manj ali več. Če bi ne bilo ravno tega, bi itak našli drugo, sicer bi niti ne bili Nemci.

Premišljal je o vsem zelo marljivo in ko je došel do poslednje točke, je prišla — kakor božji blagoslov — utrujenost. Zaspal je. Bilo je že zelo pozno, skoraj danilo se je, toda navzlic temu se je prebudil čisto po programu pred sedmo uro. Hitro se je oblekel, zajtrkoval dve deščici čokolade in se odpeljal k Letzu.

Prišel je tja pred osmimi. Major Letz je šele malo prej vstal ter dokončeval svojo revno toaleto: drgnil si je neusmiljeno z dvema ščetkama tisti dve mesti na plešasti lobanji, kjer je še raslo nekaj las.

»To ste vi,« je zakrkal, ko je uzrl Časlavskega. »Prišli ste malo zgodaj; nisem še zajtrkoval.«

»Saj menda lahko zajtrkujete pred menoj,« je rekel hladno Časlavský. »Počakam vas.«

»Je kaj novega?« je vprašal Letz, ki je bil kakor avtor pred prvo predstavo svoje igre.

Časlavský je zmignil z rameni. »Kaj naj bi bilo?« Hotel mu je to reči takoj, neznosno ga je žgalo, toda premagal se je ter spoštoval dobro vedenje, ki pravi,

103

da se razburljive stvari ne smejo nikoli obravnavati pri jedi. Sédel je in potrpežljivo čakal, da se je Letz najedel. Potem si je prižgal cigaro in povedal, za kaj gre.

To je bilo preprosto, a moralo je učinkovati. Če naj pride Astenburg pred sodišče, je bilo po njegovih nazorih treba, da se sodišče k temu prisili. Ponoči je vse to izdelal in zdaj je Letzu povedal, kaj smatra za primerno. Astenburg ni neumen in bo gotovo zbežal. To mu more preprečiti samo policija in ker bi se ta tudi obotavljala aretirati Astenburga zaradi tega, kar je storil, jo bo treba prisiliti, da ga aretira za to, česar ni storil. Od prvega početka so se njegove misli vračale k ukradenemu šahu. Kaj, če bi ga obdolžil, da je ukradel šah iz prtljage mrtvega vojaka in da ga je prodal navzočemu bivšemu majorju Letzu, ki ga je nesel k Antonelliju, ki ga je spet prodal Časlavskemu?

Ko je Letzu to pripovedoval, so se majorju zasvetile oči. Takoj je razumel. Če je šlo za to, da se temu pobalinu prepreči beg, je bil pripravljen odpršči tudi to, da je videl, kako kolje svojo lastno babico. Toda imel je dvome: »Mislite, da ga bodo zaradi tega aretirali?«

Časlavský je zmignil z rameni. »Ne vem. To je odvisno od toliko okolištin! Upam, da bodo prisiljeni. Ali bi lahko pokadili to cigaro v avtu?«

Bilo je pol devetih in pripeljala sta se na policijo, ko se je policijski stroj ravno razmahnil. Bila sta prva klijenta. Časlavský je dal na zapisnik, da je pred nekoliko dnevi našel pri starinarju star in dragocen šah, ki ga je vzel s seboj na bojišče njegov sin. Prodajal ga je tu prisotni bivši major Jožef Letz. Na vprašanje, kako je prišel do tega šaha, je Letz

pojasnil, da ga je kupil za počen groš od bivšega poročnika Bernarda Astenburga. Ker je Astenburg mogel ta šah samo ukrasti iz prtljage njegovega sina, zahteva, da ga aretirajo zaradi osumljenja tatvine.

Časlavskemu so žarele oči, ko je gledal na mladega uradnika, ki naj bi odločil potek njegove prve operacije. Kako neverjetno svobodo v odločevanju imajo uradniki policije! To mu je bilo znano in vedel je, da more uradnik odločiti tako ali drugače. Lahko se je nagnil na njegovo stran, lahko pa je tudi, ne da bi pojasnjeval, odklonil in spravil stvar s sveta. Uradnik je v nemarno prečital zapisnik.

»Je prav?« je vprašal, ko je prečital, in ni niti očesom namignil, kako se je odločil. Časlavský je pokimal. Pogoltnil je svoje razburjenje in hladno vprašal: »Se izda tiralica?«

Uradnik je napol vstal: »Seveda,« je rekel in se smehljajal. »Toda pozovem gospoda Astenburga k sebi.«

Časlavskemu je strašno odleglo. Vendar pa se mu na obrazu ni zgenila niti mišica. Nasprotno, delal se je, da je nezadovoljen. »Pozvati!« To je, kakor če bi šli na vrabce z bobnom. Pošljite ponj detektiva in midva počakava tu.«

Uradnik se je zamislil. Premišljal je le malo časa, toda Časlavskemu se je zdelo, da traja to celo večnost. »Naj bo,« je rekel uradnik. »Zgodi se, kakor si želite.«

»Če dovolite,« je rekel Časlavský, »odpeljem sam detektiva tja. Moj avto čaka pred ravnateljstvom.«

»Dovoljujem pod pogojem, da mi tega gospoda ne davivate, ko ga boste peljali sem,« je odgovoril uradnik.